

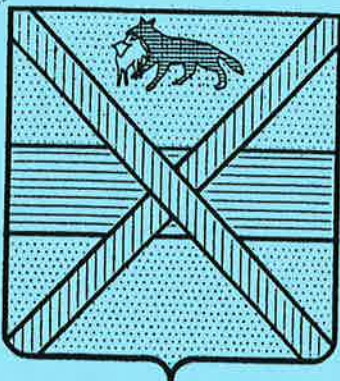
Belgie - Belgique
P.B.
1860 MEISE
2/2918

Berla

Heemkundige kring

Meise Oppem Wolbertem

en omgeving

Archief en bibliotheek

Brusselsesteenweg, 73

1860 Meise

Berla is aangesloten bij

Vlaams Centrum voor Volkscultuur

VLAAMSE
CONTACTCOMMISSIE
MONUMENTENZORG

nummer 62 – december 2000

BERLA

v z w

Heemkundige Kring
voor
Meise – Oppem – Wolvertem
en omgeving

- zetel van de kring : Brusselsesteenweg 73 1860 Meise
- Raad van Beheer : * Ere-voorzitster
Estella Van Hemeldonck-Van Antwerpen
* Voorzitter
Michel Van den Broeck
* Secretaris
Peter Carrière
* Penningmeester
Roger Moerenhout
* Beheerders
*Raoul Moyson, Raymond Moreau,
Wim Van Campenhout*
- Tijdschrift : verschijnt driemaandelijks
jaarabonnement en lidgeld 300 BEF
los nummer 100 BEF
betaling via rekening 001-1189490-55
redactie-coördinatie : Raymond Moreau
de auteurs zijn verantwoordelijk voor hun bijdrage
- Bibliotheek en archief : De Snipper (lokaal 3)
Brusselsesteenweg 73 1860 Meise
toegankelijk :
* 1ste woensdag van de maand van 14u tot 17u
* 3de dinsdag van de maand van 20u tot 22 u
behalve op feestdagen en in juli & augustus
- Contacten : Michel Van den Broeck 015-71 53 31
Peter Carrière 015-74 03 00 of
02-269 29 52
- Website : <http://www.geocities.com/athens/acropolis/6661/>
- E-mailadres : berla_53@hotmail.com

Berla verzamelt

- *alle documenten over de gemeente Meise en omgeving zoals oude weekbladen, persknipsels, foto's, affiches, zichtkaarten, landkaarten, ...*
- *alle documenten over inwoners van Meise zoals doodsprentjes, familiearchief, kavelbrieven, foto's, notariële akten, ...*
- *alle voorwerpen in verband met ambachten en stielen van vroeger, boerenalaam, leefmilieu en gewoonten van onze voorouders*

Werp niets weg, contacteer eerst Berla

INHOUD

Ten geleide		2
De Brusselsesteenweg 1930-1935	Jean Vandiest	5
Genealogie : De Wachter	Leo Lindemans	9
Piloot wou ik worden	Jef De Mars	11
Kerkelijk leven te Meusegem en Impde	L. Verhasselt (+)	15
Het toneelleven in Meise	Piet De Cuyper	19
Naslagwerkje van Jef Heyvaert	Michel Van den Broeck	26

BERLA

driemaandelijks tijdschrift
nummer 62 - december 2000

TEN GELEIDE

Driewerf hoera ! ... voor onszelf : tijdens de jongste cultuurbeurs te Wolvertem werd ere-voorzitster Mevrouw Van Hemeldonck gehuldigd als cultuurfiguur van het jaar, uw vereniging werd er gelauwerd voor de tentoonstelling over de slag van Imde en Jef Van den Brande genomineerd als cultuurlaureaat voor zijn heemkundige bijdragen o.m. in dit tijdschrift. De smaakvolle BERLA-stand met een beperkte keuze uit de kantverzameling van Mevrouw Van Hemeldonck mocht uiteraard op de nodige belangstelling rekenen van het talrijk opgekomen publiek.

In dit laatste nummer van de eeuw gidst Jean Vandiest ons langs de Brusselsesteenweg in de dertiger jaren. Leo Lindemans bezorgde de onherroepelijk laatste genealogie : over de stam De Wachter uit Wolvertem. De bijdrage van nieuwkomer Jef De Mars bevat interessante informatie over de vliegtuigfabriek "*Les Avions Bulté*" en door de goede (technische) zorgen van Wim Van Campenhout kan de lezer opnieuw kennismaken van de tekstuitgave door wijlen Pastoor Verhasselt van Meuzegem van het "*Notitie Boeck van de pastorijes van Meusegem en Impde 1745*". Deze privé-uitgave uit 1956 is nagenoeg onvindbaar geworden en staat herhaaldelijk vermeld in het boekwerk "Geschiedenis van Wolvertem", waarvan een tweede exemplaar in het BERLA-archief beschikbaar is (met dank aan R.V. uit Steenhuffel).

Piet De Cuyper is met zijn toneelleven te Meise beland in 1944 en herdenkt de onlangs overleden volksfiguur Jos Lettens. Als toemaatje van dit nummer wordt de lezer vergast op een historie van "*fezanten en konynen*" anno 1916 en natuurlijk kunnen traditioneel de kalligrafische nieuwjaarswensen van Mevrouw Van Hemeldonck niet ontbreken. Michel Van den Broeck waagt zich aan een boekbespreking : Jef Heyvaert, lid van BERLA, heeft een historisch zakboekje samengesteld dat werkelijk de moeite loont.

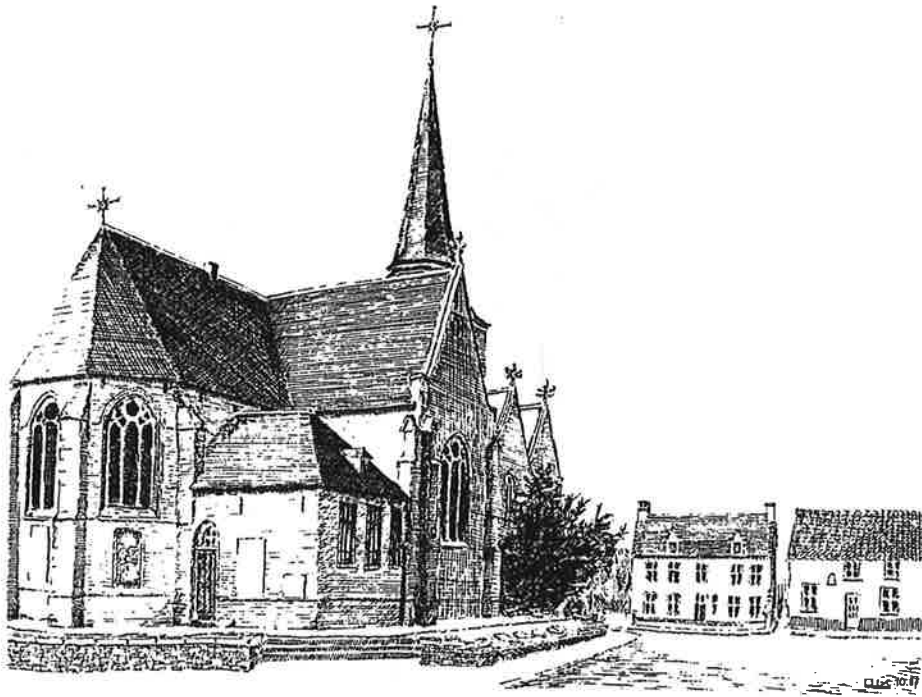
Noteer nu reeds de datum van de volgende algemene vergadering op **dinsdag 27 maart 2001** : Jos Pauwels, editor van het boek "*De Waanzin van Charlotte*" en (onder voorbehoud) auteur Guy Didelez zijn er te gast. Een confrontatie tussen fictie en werkelijkheid op zijn best. Volgend nummer verneemt U meer over deze activiteit en mocht uw tijdschrift blanco- of onduidelijk afgedrukte bladzijden bevatten, dan kunt U het alsnog gratis omwisselen. Een reden te meer dus om ook in 2001 lid te blijven of te worden van

BERLA

Wat is nu nog
een jaar
een dag
een eeuw...

Vogelvoetjes in de
sneeuw ←←←←

Toon Hermans

MEISE - "Place Loens"

HOE DE BRUSSELSESTEENWEG ERUIT ZAG IN DE JAREN 1930-1935

De huidige Brusselsesteenweg is niet meer te vergelijken met vroeger. Nu staan er statige appartementsgebouwen, bankinstellingen, mooie tavernes, het grote sportcentrum met zwembad... een enorm verschil met nog geen zeventig jaar geleden.

En toch, het is dezelfde straat waar ik geboren ben in het jaar 1921. Ik heb in deze straat geravot en gevoetbald, ik liep er school bij meester Gids en meester Krokaert. Met mijn zware boekentas stapte ik over de hobbelige kasseien met links en rechts van de weg de aarde voetpaden afgezoomd met watergoten die het regenwater naar het dorp afvoerden. Van aan het begin van de Mankevosstraat tot aan de Nieuwelaan was een helling begroeid met onkruid en struikgewas, ze liep tot aan de ijzeren brug waar de stoomtram overreed.

De vroegere bewoners van de steenweg kan ik mij nog zeer goed herinneren. Ik ken nog hun beroepen, bezigheden en bijnamen. Alle bewoners die toen reeds op leeftijd waren zijn overleden, en de jeugd van toen zijn nu zeventig-plussers.

Ik wandel door de tijd en begin bovenaan de Nieuwelaan met eerst de linkerzijde richting de "Place Loens", om vandaar terug te keren langs de rechterkant.

Eerst hadden we het groot herenhuis van de drie gezusters Van Dievoet:

juffrouw Marie een gepensioneerde schooldirectrice en haar twee zussen Jozefien en Irma. Ze hadden geen van allen veel contact met de dorpsbewoners die volgens hun tot de categorie werkmensen behoorden.

Het volgende huis werd bewoond door de familie Verbelen: vader "Waar", moeder Beloo en de zonen Jean, Jef en Frans. Zij hadden ook drie dochters: Virginie (die toen ik ze leerde kennen al gehuwd was), Margriet en Emilienne. Het aanpalende huis werd bewoond door Emiel en Liza Huygens-Ooms beter gekend als "Miel van Feel" met hun dochters Margriet, Antoinette en Irène. Emiel was metser van beroep en Liza hield de kruidenierswinkel open die later overgenomen werd door Antoinette.

Vervolgens het huisgezin van Louis en Stinne Van Praet met hun zoon en schoondochter Armand en Rozalie met hun beide dochters Julia en Justien. Louis en Stinne waren reeds mensen van hogere leeftijd. Hun zoon Armand verdiende de kost als magazijnier ergens in het Brusselse.

De huidige woonst van de Eerwaarde Zusters was vroeger het groot herenhuis van mijnheer en mevrouw Van Bellingen. Mijnheer herinner ik mij als een statig figuur met een dikke ruikende sigaar in de mond en vooral een wijndrinker. Jaarlijks liet hij vanuit Frankrijk zijn reserve Bordeauxwijn overkomen. Hij bekleedde een hoge functie aan één of ander ministerie. Mevrouw, die niet meer zo goed te been was, gaf mij regelmatig een rijkelijke fooi wanneer ik voor haar boodschappen deed. Mijnheer mocht ik helpen bij het vullen van de wijnflessen. Eerst werden de flessen grondig gespoeld en nadien moest ik aan een rubberen darm zuigen om de wijn van het vat naar de fles over te hevelen. Bij elke fles ging er een slok wijn naar binnen zodat ik na een tijd stomdronken werd en ik de flessen nog met moeite zag staan. Er was natuurlijk opzet in het spel want Mijnheer zag mij met veel plezier naar huis vertrekken om mijn roes uit te slapen.

In het volgende huis woonden mijn oom en tante: Georges en Madeleine Vandiest - Van Welsenaere met hun zoon en mijn kozijn Alfons. Nonkel Georges werkte als chauffeur in Brussel bij de firma Neirinckx-De Cock, een bedrijf in medische apparatuur. Tante Madeleine hield een winkel in allerlei voedingswaren open. Het volgende grote huis, waar nu Mevrouw Van Hemeldonck woont, was eigendom van Mijnheer en Mevrouw Laenens, een op rust zijnde kunstsmid. De nu nog bestaande smeedijzeren afsluiting met poort werden door hem vervaardigd.

Dan komen wij bij Beenhouwer Jefke en Marieke Bulens. Ze hadden een slagerswinkel. De varkens werden er geslacht in de open doorgang naast het huis. Ik was amper 6 jaar oud toen zij verhuisden naar Laeken. De familie Van Ham nam hun plaats in. Zij spraken het Schaerbeeks dialect. Hun zoon Jefke, die even oud was als ik, had een stekelige witte haardos. Hierdoor werd hij op school vlug met de bijnaam «varkenshaar» aangesproken waarop hij op zijn Schaerbeeks repliceerde “dat me gein verkenshoor en haa”.

De woning ernaast leefden Wannes en Rose Van Hemelrijck met hun nog thuis zijnde zoon Juul. In de volksmond waren zij beter gekend als “Wannes van Neep”. Die bijnaam die nog verder gaat op hun zoon Jules (Jules van Neep). Vader was klein van gestalte en sprak zeer vlug. Ze hadden een klein boerenbedrijf en kweekten ook rozen die werden verkocht op de Brusselse markt.

Het huis waar thans Elisabeth Remmel woont werd gebouwd door Frans Goosens-Bogaerts, beter gekend als “Frans en Anna van Goren”. Frans was bediende in een verzekeringsmaatschappij in Brussel. Na hun kwam meester Amerijckx er zich vestigen.

De twee volgende, aan elkaar palende huizen heb ik nog weten oprichten. Hier kwamen Mandus Jansens en zijn vrouw Anna Tistaert met hun dochter Alice en zoon Jean zich vestigen. Mandus was kleermaker. Ze hielden een winkel van mutsen, hemden en andere kledingstukken open. Mandus was een kalme, zwijgzame man. Een fervente duivenmelker weliswaar die iedere zaterdagavond met de fiets zijn duiven in een mand wegbracht.

In het volgende huis woonden de schoonbroer van Mandus: Michel Van der Veken met Maria Tistaert en hun dochter Alice. Michel was in tegenstelling tot Mandus een echte volksmens. Hij was beenhouwer van beroep. Later vestigde hij zich in de Boechtstraat in een moderne winkel, doch toen hij op de Brusselsesteenweg woonde had hij een handel in nood-slachtdieren die hij bij de boeren slachtte en met een paard en wagen naar het slachthuis in Anderlecht voerde. Michel was altijd te vinden voor een lach, een grap of een mop en liefst nog bij een stevige pint.

Op de hoek van het “stroike”, thans Baptist De Donderstraat, stond een laag huisje bewoond door Felix Plas en Wiske Van Malderen. Aan de ene kant van het huis was het een herberg aan de andere kant een kleine winkel met voedingswaren.

Felix was groot, dik en had een enorme snor. Wiske daarentegen was klein, tener en graatmager. Ze bleven kinderloos. Wiske was zeer vriendelijk in de omgang met haar klanten.

Aan de overkant, de andere hoek van het “stroike” was de beenhouwerij en herberg van Wannes en Mieke Kuipers. Wannes was een gezonde, blozende man, doch Mieke was klein en heel dik. Niettegenstaande haar enorm gewicht was ze heel soepel. Regelmatig kon men haar zien dansen op de tonen van de tingeltangel, het automatische orgel dat in de herberg stond. Als ik er voor mijn moeder vlees ging halen, in die tijd meestal spek, kreeg ik telkens van Wannes of Mieke een stukje pens waardoor moeder bij mij nooit moest aandringen om boodschappen te doen.

Later werd de herberg bewoond door de familie De Keersmaecker, beter gekend als "Maria van de rosse" die het uithangbord "In de nieuwe wereld" ophing. Na hun kwam Wiske Cloots met haar man Jef Steenhaut.

De volgende in de rij waren de gebroeders Ooms: Louis Ooms met zijn vrouw Gabrielle en hun zoon Firmin die er trouwens nog woont, en Petrus Ooms met zijn zonen Warke en Franske.

Het volgende huis was van Janneke en Paulien "van de Ket". Hun echte naam kan ik mij niet meer herinneren. Zij leefden er met hun zoon Francois en dochter Angeline die gehuwd was met Kesten uit Eversem. Cois was haarkapper voor mannen. Mijn vlaskop werd door hem dikwijls kortgeknippt.

Dan kwam Leonie Van Keer met haar twee nog thuis wonende zonen Charel en Jef. Leonie had een tabakswinkel en regelmatig ging ik een rolletje "sjik" halen voor onze gebuur Pie Brill. Charel was een goede voetballer in de toenmalige voetbalploeg F.C. Meysse. Hij kon zingen als een nachtegaal en was erg geliefd bij het vrouwvolk. Leonie Van Keer was de grootmoeder van Piet en Jozef De Cuyper.

Vervolgens stond er de hoeve met de twee grote loodsen van Jaak Gillisjans en zijn echtgenote Maria Jacobs met hun zoon Jef en dochter Leontine. In de volksmond was Jaak gekend als "Jaak van Kiek". Jaak had een boerderij maar was tevens handelaar in hooi en stro. Hij had verschillende prachtige Brabantse trekpaarden waarmee hij op grote platte wagens het hooi en stro naar Brussel voerde. Jaak leverde het voedsel voor de paarden van de vele ondernemingen die nog hun goederen met paard en kar leverden.

Jaak was een rasecht voerman. Hij was vriendelijk, zeer sociaal, paarden kon hij mennen als de beste. Ik heb vaak het verhaal gehoord van Jaak waarvan de eigenlijk te zwaar beladen kar vastliep in het veld. Mijnheer Pastoor die toevallig langs kwam keek ernaar en zei: "Jaak hier geraak je nooit uit, je zult moeten zakken afladen". "Mijnheer Pastoor, a's ge moest willen verder gaan dan kan ik mijn paarden iets toeroepen, en ben ik er zeker van dat wij verder kunnen". Pas later begreep ik dat Jaak eens goed wilde vloeken.

Regelmatig zag men Jaak door het dorp rijden, de karren volgeladen, getrokken door zijn prachtige Brabantse paarden.

Aanpalend aan zijn huis was de smidse van Emiel Verlinden, of beter nog "Miel van Wieke de Smet". Ik heb vroeger dikwijls, wanneer de poort open was, met bewondering gekeken naar het beslagen van de paarden. Miel, of zijn broer Jef staken eerst het hoefijzer in de gloeiende kolen. Als het nadien op de hoef gelegd werd ontstond er een geweldige rook en een hevige stank. Een paar nagels erin en het paard kon weer een tijdje verder. Even indrukwekkend was het enorme vuur waarin de ijzeren band voor het karwiel werd gelegd....ik kon er uren geboeid naar kijken.

Het huisgezin van Miel telde verder nog een dochter Jeanne en een zoon Louis. De naam van de vrouw van Miel was Finne. Zij had een winkel van kookpotten, emmers en alle andere soorten ijzerwaren. Miel was ook schepen aan de gemeente Meise en hield er ook nog een paar koeien op na.

Ik zal het nooit vergeten: toen ik in 1945, na meer dan twee jaar terugkwam uit het kamp in Duitsland, was ik totaal verzwakt. Alle eetwaren waren echter nog op rantsoen maar Miel kwam spontaan bij mijn ouders met de boodschap "Ge kunt elke dag een liter melk komen halen, die jongen heeft het meer dan verdient".

Maar laat ons nog heel even weer teruggaan naar het huis van Petrus Ooms, naast hem vergat ik nog het huis waar Miel Bogaerts met zijn vrouw Marieke en hun zonen Roger, Georges en later hun derde zoon Jacky woonden. Miel was beter gekend als Miel de schoenmaker omdat hij herstelling van schoenen deed. We vervolgen onze weg naast Miel Verlinden..

Verder woonde vader Schampaert met zijn dochter Anna en schoonzoon Emiel Struelens met een zoon en drie dochters. Vader maakte "mussenpotten" een ronde houten blok die uitgehold werd met vooraan een rond gat. Deze mussenpotten werden gebruikt om in vogelkooien te hangen.

Het was er herberg en met de kermis dancing. Emiel, de schoonzoon was venter en ging met paard en kar op stap om groenten te verkopen.

Daarnaast was een bakkerij en snoepwinkel van "Deinens" de tweeling zusters Katrien en Nelle hielden de winkel open. Rie was de bakker en in de keuken zat hun tante Waaine, een stokoud vrouwtje dat zich nog moeizaam kon verplaatsen. Voor haar aan de muur hing een oude klok met lange slinger. Zij volgde met haar hoofd de beweging van de slinger:

van links naar rechts.

Katrien en Nelle waren dus een tweeling en moeilijk uit mekaar te onderscheiden. Ze hadden dezelfde haartooi, waren even groot en hadden dezelfde omvang. Doch ik had een middel gevonden om hun uit elkaar te houden: Nelle had destijds een amputatie ondergaan van een borst. Het verschil dat ik aan de voorkant opmerkte hielp mij haar te herkennen.

Ach ik zou nog ontelbare bladzijden over deze figuurlijke oude Meisenaren kunnen vertellen, maar ik tracht het beknopt te houden anders, zoals men het in Meise zou uitdrukken: "geraak ik nooit rond".

Meer naar het centrum leefden de familie Van den Bosche. Zij hielden ook een herberg open en met de kermis was er dansgelegenheid. Vader, Jan Van den Bosche was eigenlijk aardappelhandelaar en Clara, de dochter,

stond in voor de herberg. Hun zoon Georges of "Jokke" was eer uitstekend muzikant bij de fanfare Concordia in de volksmond de "Horzels" genoemd.

De volgende herberg was bij Jaak Van Praet. Jaak die reeds een gevorderde leeftijd had, was destijds, toen Keizerin Charlotte nog leefde meestergast van de hoveniers van het kasteel. Zijn dochter, Viktorine, die gehuwd was met Armand Van der Linden, een uurwerkmaker van beroep, bediende de klanten in de «staminee». Op zondag was het er stampvol met kaartspelers die er "wist" speelden.

Het huis (waar nu de Snipper is) was bewoond door de weduwnaar «Manen» Emmanuel Van Buggenhout). Hij was veekoopman en had een beenhouwerij. Boven op de eerste verdieping verbleven zijn zoon Jean met zijn vrouw Jeanne en hun twee zonen Emmanuel en Louis. Ik heb "Manen" nooit gezien met schoenen aan, hij droeg altijd proper afgeschuurde klompen (holleblokken).

Jean Vandiest

GENEALOGIE :

de WACHTER (uit WOLVERTEM)

I. Jan de WACHTERE, te Wersrode (Westrode) in Wolvertem, + 4 maart 1644.- x Joanna WELLENS (die x 2° Guillam verGansen), + na 1669.- Van wie ° Wolvertem:

1° Catharina, ° 1 september 1630¹.- x Wolvertem 24 augustus 1653, Geeraerd MERTENS, zoon van Marijnus, schepen ib. in Rossem, en Catharina van der Stappen², ° ib. 4 oktober 1626.- Van wie afstammen³.

2° Joos, volgt II.

3° Barbara, ° 9 september 1635⁴.- x Christoffel de SMET, te Wolvertem 1659⁵.

4° Jan, ° 15 februari 1638⁶.

5° Anthonis, ° 24 juni 1642⁷, in Wersrode, + Wolvertem 22 oktober 1669 van de pest.- x ib. 18 september 1664⁸, Marie CLEIJMANS, + ib. 21 oktober 1669 van de pest.

II. Joos de WACHTER, ° Wolvertem 27 februari 1633⁹, in Wersrode, + Londerzeel 23 november 1689.- x Wolvertem 3 september 1656¹⁰, Barbara MERTENS, zuster van Geeraerd, supra, ° ib. 9 november 1633, + Londerzeel 7 april 1703.- Van wie :

1° Jacquemijne, ° ca. 1657, + Wolvertem 5 juli 1727.- x ib. 20 december 1678¹¹, Peeter de KEERSMAECKER, zoon van Geeraerd, meisenier te Londerzeel¹², en Christijne Roodemont¹³, ° Londerzeel 5 maart 1654, schepen van Wolvertem in Wersrode, + Wolvertem 14 februari 1685.- x 2° ib. 24 mei 1685¹⁴, Francis

¹ ss. Adriaen verBelen en Catharina verK.....

² Zien onze genealogie van de Stappen, in Tijdschrift Gesch. & Heemkundige kring Londerzeel 1998 nr. , blz 19.

³ Leo LINDEMANS in Vlaamse Stam 1986 blz. 24;- Baron Jean Raymond de TERWANGNE, in L'Intermediaire nr 198 (1978) blz. 438.

⁴ ss. Antonis van Buggenhout en Ida de Wachter.

⁵ Sch.gr. Wolvertem 7755.

⁶ ss. Jan Zegers en Cecilia van Schouwenbroeck loco Cornelia Moijesoens.

⁷ ss. Andries van Rossem en Anna Zegers.

⁸ tt. Guillam verGansen en Jan van Bever, koster.

⁹ ss. Joos Creunen en Cecilia van Schouwenbroeck (x Peeter Segers).

¹⁰ tt. Marijnus Mertens en Guillam verGansen.

¹¹ tt. Jan van den Bossche en Joos de Wachter.

¹² Zie onze genealogie de Keersmaecker, in Eigen Schoon & De Brabander 1995.

¹³ Zie onze genealogie Roodemont, te publiceren.

¹⁴ tt. Jan van den Bosch en Anthonis Robberechts.

ROBBERECHTS,- x 3° ib. 30 september 1691¹⁵, Norbert de HERTOGHE, blijkbaar zoon van Jan te Meuzegem en Adriana van Asbroeck, schepen van Imde 1704, + ib. 5 juli 1726¹⁶.- Van wie afstammen uit het eerste huwelijk¹².

2° Catharina, x Wolvertem 21 juli 1693, Jan van ASSCHE, te Londerzeel.

3° Joos volgt III.

III. Joos de WACHTER, x Rossem 25 augustus 1700¹⁷, Catharina tSAVOETS.- Van wie :

1° Frans, meisenier te Londerzeel 1723¹⁸.

2° Jan, idem 1745¹⁹.

L. LINDEMANS

¹⁵ tt. Adriaen verHijen en Peeter van Malderen.

¹⁶ Jan LINDEMANS, Oude Brab. geslachten nr 19 (1945) blz. 5.

¹⁷ tt. Norbert de Hertoghe en Jan tSavoets.

¹⁸ Stravers Jan Saefvoet en Jan van Assche, cousins.

¹⁹ Stravers Frans de Wachter, broer, en Peeter de Smet, cousin.

PILOOT WOU IK WORDEN.

De drang naar al wat met vliegtuigen te maken had, was bij mij aangeboren. Reeds als kind had ik steeds de kop in de lucht, starend naar de tweedekkers van de Belgische Militaire Luchtvaart.

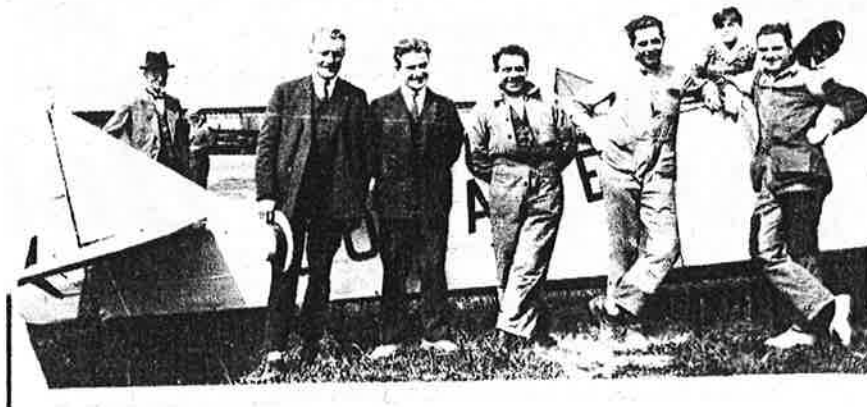
Een ander staaltje : dagelijks lag ik zeer vroeg in de morgen op uitkijk naar dat Duitse postvliegtuig dat terugkwam van Engeland, richting Duitsland. Ik wuifde de driedelige bemanning, in die tijd in een open cockpit, toe. Ze antwoorden handenzwaaiend met enthousiasme.

Het was in het jaar des Heren 1926. Geboren in 1921, was ik toen amper vijf jaar oud. Onze schuur werd gebouwd en Sooi De Nil, befaamd schrijnwerker-dakwerker en onverbeterlijke grapjas deed het houtwerk van het gebouw. Hij zag hoe ik maar steeds naar de tweedekkers die hoog in de lucht vlogen, in het oog hield. Schalks zei hij : 'kijk eens Jef, weer enen met twee berres', twee vleugels bedoelde hij natuurlijk. En Sooi lachte smakelijk.

Einde der twintiger jaren kwam in de Stationstraat te Wolvertem, naast de Brouwerij De Keersmaecker, een vliegtuigfabriek met de naam AVIONS BULTE. Ze was gevestigd waar zich nu het Sportcentrum bevindt (De vroegere cinemazaal zoals ouderen zich nu wel zullen herinneren). Dit gebeurde onder de bezielende leiding van Benoit De Keersmaecker, brouwer, en die op latere leeftijd, zich geroepen voelde tot de luchtvaart.

Voor mij, opgroeiende jongeling en luchtvaartfanaat in spé was dat natuurlijk een heuglijke gebeurtenis. Mijn gedachten verwijlden maar steeds bij die fabriek. De school eindigde om 4 uur 's namiddags. Vliegensvlug snelde ik naar de Statiestraat om de vliegtuigbouw te bewonderen. Het waren uitsluitend tweedekkers, helemaal in hout gebouwd en met linnen (zeildoek) bekleed. De werklieden moedigden me aan om een kijkje te nemen. Ze waren druk doende om rompen en vleugels te vervaardigen. Ze waren druk doende rompen en vleugels te vervaardigen; spanlak aan te brengen op de linnen bekleding; te schilderen (in die tijd met de borstel), het aanbrengen met zwarte verf van de indentificatieletters, te schilderen, steeds in het zilver, het aanbrengen, in rode of groene verf, op de rug van de romp.

Ik herinner me nog twee werklieden : Petrus De Baerdemaecker (in de wandeling : Pie Cloeck) en Gaspard Pelicaen (ook genoemd : Gaspard van 't Wutteken). Vader Pelicaen, toen 'baas' van het staminee : "Het Sneppeken" in de Hoogstraat, waar nu de kantoren van de spaarkas zijn gevestigd, was gelast met het polieren van de houten vliegtuigschroeven. Ze blonken als spiegels. Deze lieden namen hun taak werkelijk ter harte.

Het proefdraaien van de luchtgekoelde Cirrusmotoren gebeurde op de binnenkoer van de woning van Benoit De Keersmaecker. Het was een hels lawaai, tot grote ergernis van de bureu. Voor mij leek het wel muziek in de oren.

De identificatieletters van twee vliegtuigen zijn mij bijgebleven : de OO-ALU en de OO-ALW.

Een brand vernietigde, in het begin van de dertiger jaren de volledige werkplaats. Het waren de crisisjaren. De firma LES AVIONS BULTE was niet opgewassen tegen de harde concurrentie van bevoorbeeld SABCA. Zo kwam een einde aan de vliegtuigfabriek. Spijtig voor Wolvertem en voor mij.

Ook op school liet de luchtvaartmicrobe me niet los. Ik kon maar niet nalaten door het raam te turen telkens een vliegtuig laag over het klaslokaal scheerde. Ik had ook de verderfelijke gewoonte om tijdens de lessen vliegers te tekenen. Dit ontging meester Sengers natuurlijk niet. Monkelend placht hij te zeggen: 'Voor uw straf zult ge tegen morgen twee-honderd vliegtuigen tekenen, en uw vader moet uw straf ondertekenen'. Voor mij betekende dat evenwel geen straf, maar wel een feest. Glimlachend tekende ik niet tweehonderd maar wel vijf-honderd vliegtuigen. Vader was fier op zijn zoon, toekomstig vliegenier dacht hij, en grijnzend ondertekende hij mijn straf.

Kwam daar nog bij : het ineen knutselen van modelvliegtuigen, met primitieve middelen. Ik beschikte noch over plannen, noch over enige documentatie. Alleen mijn geheugen was mijn leidraad. Lach niet : met vaders hakmes werd de romp vervaardigd, de vleugels werden op de slijpsteen gepolierd, schilderen gebeurde met gewone zilververf. Belgische kokardes, gemaakt van de sigarettenverpakking BOULE d'OR), werden aangebracht. Mijn modellen prijken aan de zoldering van de woonkamer en hadden veel bekijks. Vader en moeder glunderden van plezier. Wat kan onze Jef dat toch goed, zeiden ze tegen elkaar. Het waren natuurlijk alleen tweedekkers die mijn aandacht wegdroegen, FAIREY FOXES hadden ondertussen de oude BREGUET XIX verdrongen.

Mijn verlangen om piloot te worden, werd een ware obsessie. De klap op de vuurpijl was wanneer Charles De Keersmaecker (zoon van Benoît) me een boek cadeau deed, getiteld : 'Tu seras aviateur' (van Michel Detroyat, chef-piloot van de, nu ter ziele gegane, Franse vliegtuigfabriek MORANE-SAULNIER). Dank zij mijn zuster Anna, vertrouwd met de Franse taal werd ik wijs in al dat geschrijf, met het gevolg dat het heilige vuur dat in mij brandde nog werd aangewakkerd.

Na de lagere school, in Wolvertem, ging ik in 1934 naar het Institut Notre-Dame in de Molenbeekstraat te Laken. Ik was wel een goede leerling maar in Wiskunde was ik maar een zwak broertje, deze handicap zou ik nooit te boven komen. Iedere donderdag keek ik met ongeduld uit naar het luchtvaarttijdschrift L' AVIATION BELGE, dat, niettegenstaande mijn beperkte kennis van de taal van Voltaire, letterlijk werd verslonden. In 1937 verliet ik het onderwijs om een schuchtere loopbaan te beginnen in de verzekeringen (brandverzekeringen).

VENREDI 15 MARS 1935

HEBDOMADAIRE ILLUSTRÉ
1 franc le numéro

Troisième année - N° 104

L'Aviation Belge

Organe indépendant de propagande aéronautique
et de défense contre le péril aérien

ABONNEMENT ANNUEL :
Belgique 35 fr. - Congo 50 fr.
Etranger 60 fr. - C.C.P. 1929.39

Registre de commerce : 7.061
Téléphone : 21.00.70 (trois lignes)

ADMINISTRATION :
18, PLACE DE LA VAILLANCE
ANDERLECHT - BRUXELLES

Mijn examen voor leerling-piloot, uitgeschreven door de Belgische Militaire Luchtvaart, in april 1940, dus vlak voor het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog, was voor mij een fiasco en een bittere

ontgoocheling. Zoals te voorzien kwam die verdomde Wiskunde roet in het eten gooien. Mijn grote droom viel aan scherven.

Op 23 april 1945 werd ik opgeroepen voor mijn militaire dienst. Ik werd ingedeeld bij het Amerikaanse Detachement van de Vliegvelden - politie (B.A.A.P.S.), onder het commando van de Negende Amerikaanse Luchtmacht. Onze opleiding geschiedde in Gosselies. De Amerikanen gaven ons een zeer pover drill: slechts een dagmars en een schietoefening. We waren en bleven burgers in uniform. Onze opdracht was de bewaking van de vliegvelden en andere basissen van de Negende Amerikaanse Luchtmacht in de Amerikaanse Bezettingszone, zegge Beieren. Toen kwam de langverwachte dag: op naar Duitsland. Op het vliegveld van Gosselies wachtten ons tweemotorige Amerikaanse transporttoestellen: DOUGLAS C-47 (de Britten gaven het de naam DAKOTA). Wat een feest: fier als pauwen stapten we in het vliegtuig, een beetje bang in het hart. En dan de vlucht naar FURTH-im-BAYERN, een tocht van een slordige zevenhonderd kilometer. Het was een gebeurtenis van jewelste. Het toestel had vroeger paratroepers vervoerd en zodanig was de dubbele deur weggenomen tot grote ontsteltenis van luitenant Poelman, bevelvoerend officier van onze Compagnie. Het was een mooie zonnige dag. We overvlogen de Ardennen en konden zeer goed de sporen zien van de zeer zware veldslag die daar had gewoed. Stukgeschoten tanks, uitgebrande voertuigen allerhande. Boven Duitsland zagen we puin en nog eens puin. Nu kwam Nurenberg in zicht: zwaar gehavend door de vele bombardementen. En dan onze eindbestemming: FURTH. Wat een spektakel. Het vliegveld was afgezoomd met Amerikaanse jachtvliegtuigen, zilveren vogels schitterend in de zon. We werden ingekwartierd in een villa juist buiten de omheining van het vliegtuigbasis (codenaam: Spitfire). Het avondmaal was van jewelste: gebraden kalkoen à volonté (Fried Turkey). De Amerikanen keken verbaasd toe hoe de 'Fucking Belgians' de kalkoen met veel overtuiging te lijf gingen.

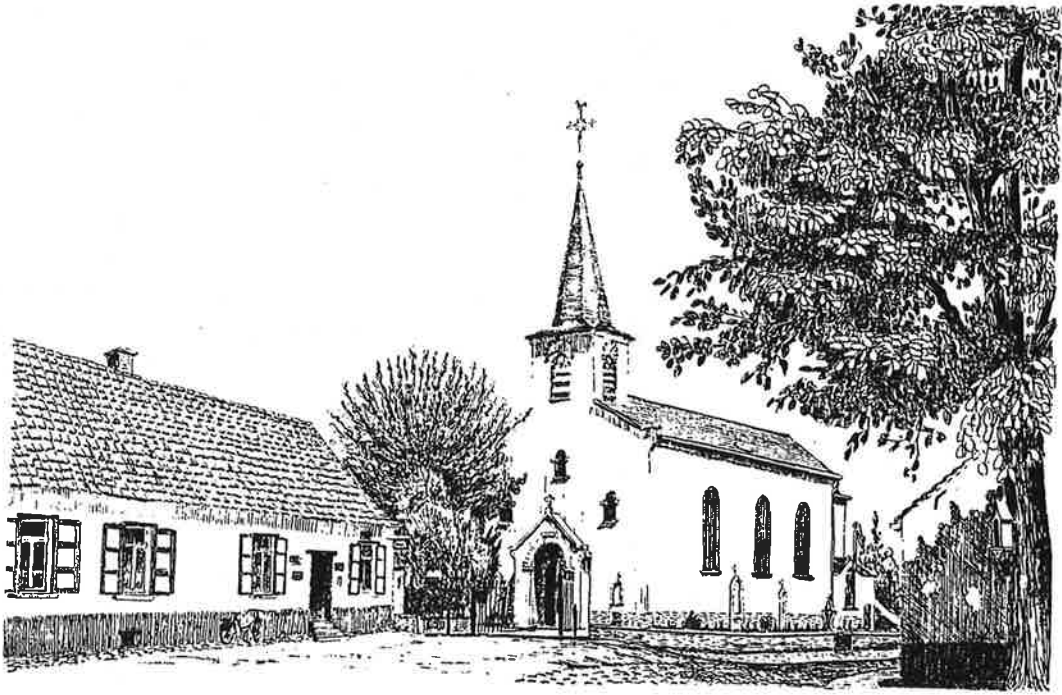
Ik was in mijn nopjes. Als ik vrij was van dienst, was ik steeds te vinden op het vliegveld, verbroederend met het grondpersoneel. Ik kon het niet nalaten naar de capriolen van de P-51 Mustangs en de P-38 Lightnings te staren tot groot jolijt van mijn makkers.

De Amerikanen verkeerden in de waan dat de Belgen alle talen spraken. We konden ons namelijk uitdrukken in het Duits, het Engels (weinigen echter), en het Frans, de administratieve voertaal.

In augustus 1945 ging ik met verlof, per vliegtuig en gekleed in Amerikaans uniform. Het was weer kermis voor mij, we vlogen in een toestel van Canadees makelij: een Noorduyn Norseman, een eenmotorig transporttoestel met zes plaatsen. Van Furth ging het over Schweinfurt, Frankfurt naar Luxemburg. Daar namen we plaats in de C-47 Douglas die ons in Temploux, bij Namen moest afzetten, maar een dicht mist belette de landing waardoor het toestel zijn weg voorzette naar Creil (nabij Parijs). We waren in de letterlijk en figuurlijk in de wolken. Daarna terug naar Wolvertem via Temploux en Brussel. Later verhuisden we met de compagnie naar Landsberch-am-Lech. Daar waren spijtig genoeg geen vliegtuigen, maar wel een enorm bommendepot van de Amerikaanse Luchtmacht. Wanneer de omstandigheden het toelieten kon ik het niet laten naar het dichtstbij gelegen vliegveld te begeven en te 'verbroederen' met de vliegtuigen. Mijn verblijf bij de Negende Amerikaanse Luchtmacht was de mooiste tijd van mijn leven.

Mijn droom ging dus niet in vervulling en toch is de interesse voor de luchtvaart me steeds bijgebleven en zal me steeds bijblijven, al word ik honderd jaar. Nog steeds bouw ik modelvliegtuigen (niet-vliegende schaalmodellen) op schaal 1/16. Nu geen primitief gedoe meer, maar werk geschraagd op degelijk plannen en dito documentatie. Alleen historische toestellen, en bij voorkeur tweedekkers, komen aan bod.

JEF DE MARS

IMDE - Barbierstraat

KERKELIJK LEVEN TE MEUSEGEM EN IMPDE

Tekstuitgave uit het
'Notitie Boeck van de pastorijes van Meusegem en Impde 1745'
van Pastoor H. Servaes
(1745-1748)

Ingeleid en verzorgd door
E.H.L. VERHASSELT
pastoor van Meuzegem (Wolvertem)
-1956-

INLEIDING

Toen in 1145 de parochiekerk van Meuzegem onder 't patronaat van de Abdij van Diligem (Jette) kwam te staan¹, namen de Witheren van deze gekende Brabantse abdij, de zielzorg van onze parochie over.

De kerk van Imde, waarvan de geschiedenis reeds in 1145 gewag maakt en die ook van de Norbertijnse abdij van Diligem afhankelijk was vormde samen met Meuzegem één enkele parochie tot in 1803, datum waarop Imde ene zelfstandige parochie werd met eigen zielenherder. Van de 12de eeuw tot 't einde van de 18de eeuw kennen deze twee parochies één en dezelfde geschiedenis. Over het ontstaan, de ontwikkeling, de bloei en de moeilijkheden van deze beide parochies, is ons helaas ! maar zeer weinig gekend. Herinneringen welke met veel zorg werden samengebracht door verscheidene pastoors, zijn vaak ten prooi gevallen aan knaagdieren, vergaan van stof, te loor gegaan door oorlogen en omwentelingen of ten laatste in de vlammen bij 't afsterven van hun eerste bezitters omgegaan. Opdat het uniek nog gekend dokument over het parochielevens van Meuzegem en Imde - dokument dat nog in 't archief van de pastorij van Meuzegem berust - vroeg of laat op zijn beurt hetzelfde lot niet zou ondergaan, hebben we het plan opgevat dit te publiceren en onder de parochianen te verspreiden. In dit dokument zullen wij het parochielevens van onze voorzaten van dichter bij kunnen volgen, zal het groot werk van de Witheren-pastoors van onze parochies sinds onheuglijke tijden verricht naar waarde geschat worden, zal gans dit verleden tot heil van de tegenwoordige parochianen ten goede komen.

De kennis immers van het verleden, vooral het verleden dat met de godsdienst in betrekking staat, is een les van wijsheid en een aanwakking tot de deugd voor het tegenwoordige geslacht. Uiteindelijk vergeten we niet dat de eerbied van het verleden een plicht is van rechtvaardigheid en dankbaarheid. Wij leven van het

¹Reeds in 1112 werd de kerk van Meuzegem aan de zorg van de paters Augustijnen van Diligem toevertrouwd. Doch toen deze kloosterlingen in 1140 de regel van St Norbertus overnamen kwam deze kerk onder 't bestuur van de premonstratenzerorde.

werk der geslachten die ons zijn voorgegaan en hun latenschap is die, welke nu in onze tijden nog vruchten afwerpt². Dit dokument hebben we aan Z.E.H. Herman Servaes, die van 1745 tot 1748 pastoor van Meuzegem en Imde was, te danken. Wij houden eraan de tekst in zijn oorspronkelijke vorm weer te geven. De lezing ervan levert ten andere geen moeilijkheden. De tekst is te vinden in het 'Notitie Boeck van de pastorijes van Meusegem en Impde 1745'. Dit boekje meet 19 x 16 cm met perkamenten kaft en bevat 108 beschreven bladzijden, meestal van de hand van de pastoors Herman Servaes en zijn opvolger Jan-Baptist Van den Daele. Uit het Dodenboek van de Abdij van Diligem³ lezen we de volgende levensschets van pastoor Servaes : 'in 't jaar 1771, de 6 Februari, overleed Eerw. Heer Petrus (in 't klooster Hermannus) Servaes, te Brussel geboren, kanunnik, man van edel en zachtaardig karakter, die eerst gedurende vier jaar kapelaan te Denderleeuw was, daarna aangesteld werd als prior en novicenmeester, die de jonge kloosterlingen met zorg tot het ideaal de Norbertijnse volmaaktheid opleidde. In het jaar 1745 werd hij pastoor van Meuzegem en 3 jaar later herder van Wolvertem. Op beide plaatsen heeft hij de parochianen met barmhartigheid en uitnemende liefde onderricht en geleid. Hij stierf op 72 j. ouderdom, in 't 53^e j. van zijn kloosterlijke professie, in 't 51e j. van zijn priesterschap en was jubelaris.' In een nota voegt de uitgever van het Dodenboek nog het volgende bij 'geboren de 31 januari 1699, deed hij zijne geloften op 11 december 1720 en werd hij den 7 maart 1723 priester gewijd.' Bovendien vernemen we uit het register van één der Broederschappen te Wolvertem berustend, dat hij van af 1738 aldaar als onderpastoor fungeerde.

L. VERHASSELT
Pastoor
Meusegem

Feestdag van O.L.Vr. Boodschap, 1956.

HIERNA VOLGT NU DE OORSPRONKELIJKE TEKST VAN PASTOOR SERVAES⁴

² cfr. Sacerdos, 5de jaargang, blz. 570 en vlg.

³ Necrologium abbatiae Diligemensis, uitgegeven door Jacques Lavalleye in de Analecta Praemonstratensia, Tomus II Fase 3 en 4, 1926: - Tomus III Fase 1, 1927.

⁴ Deze geschiedkundige nota's staan oorspronkelijk los van elkander tussen andere notities over jaargetijden, rekeningen, enz., verspreid.

in het jaer 1745 den 16 Julii ben ick Fr. Hermannus Servaes Pastor geworden van Meusegem en Impde. ick hebbe gevonden dat in dien tijdt de diensten geschieden tot Meusegem en Impde als volgt.

alle sondaghen en hijlighdaghen geschieden de hooghmisse ende de vroeghmisse over ander keer, soo nochtans als het was den derden sondagh van de maent, en dat het nochtans voor de hooghmisse was den keer van Impde, ten opsichte van het Broederschap van het alder H. Sacrament tot Meusegem door sijn eminentie Thomas Philippus cardinael en artsbischoep van Mechelen in het jaer 1731 den 7 Meert opgerecht, soo geschiede alsdan de hooghmisse tot Meusegem, bij welck geval die van Impde alsdan naer den derden sondagh hadden de hooghmisse twee keeren achter-malcanderen, naer welck geval wederom over ander keer de hooghmisse geschiede in bijde de kercken.

die van Meusegem hebben altijdt de hooghmisse op de vier hooghtijden van het jaer, den tweeden dag tot Impde en soo wederom over ander keer.

oock hebben die van Meusegem altijdt de hooghmisse op alle Lieve Vrouwe daghen, dew: ses sijn, super numerario sonder dat dit onder het order komt van over ander keer, de reden misschien om dat in Meusegem is rustende het Miraculeuse steene beldt ons beschrijft den boeck : Diva virgo candida, authore gerardo van Herdegom can. Norb: Tung:

die van Meusegem hebben altijdt het lof naer den noen ten 2 uren sondaghs en 's hijlighdaghs, uitgenomen 3 keeren jaers, als wanneer het lof naer den noen tot Impde geschiet, te weten op nieuw jaers dagh, den 1 sondagh van mej kermisse van Impde, en de 1 sondagh van september kerkwijdinge, op welcke dagen sij oock hebben de hooghmisse alwaer 't hunnen keer niet.

die van Impde sijn oock gewent te hebben op nieuw jaers dagh de hooghmisse met uijtstellinge van het alder H: Sacrament, den solemnelen dienst op alderzielen dagh, op palmen sondagh de hooghmisse met weijden van den palmhoudt, op witten donder dagh den solemnelen dienst met bicht te hooren en de communie uit te rijcken, oock wort op kerstavont smorgens tot Impde bicht gehoor, als oock saterdagh voor den palme sondagh smorgens.

Nota. die van Impde in het eerste jaer dat ick Pastoor ben geworden hebben den 5 october 1745 een request aen sijn eminentie den artsbischoep van Mechelen gepresenteert om oock op den derden sondagh van de maent als het hunnen keer viel, te hebben de hooghmisse, welck request gepresenteert is sonder mijnen weet, nochtans heeft sijn Eminentie dit request van Impde gesonden tot mijn advies welck mijn advies is geweest aldus 'den ondergescreven adviseert als dat de ingesetenen van Impde absolu- telijck moeten gestaen met een gelese oft gesonge misse in hetw: geschiet cathecismus oft sermoon volgens contract aengegaen tus- schen de Abdiye van Diligem en de ingesetene van Impde, laetende aen het goetduncken van Sijn Eminentie dit hun toe te staen oft niet' waer op den prelaet van Diligem oock heeft gescreven aen Sijn Eminentie jae selver heeft gesproken over die affairen, en den 30 Julii 1746 is antwoort gecomen van Sijne Eminentie, als dat volgens ordonantie van te voren noch eens gegeven aen den

Heer Jois Provoost Pastoor van Meusegem en Impde den 25 Januarii 1732, de hooghmisse soude geschieden over ander keer sondaghs en s' hijlighs daeghs tot Meusegem en Impde niet tegenstaende het opgericht Broederschap en niet tegenstaende datter magh voorval- len (Quacumqé occurentia 6 obstante) hetw: ick hebbe afgeroepen tot Meusegem den 14 Augusti 1746, met bijvoeginge dat den Aflaet maer alleen tot Meusegem te verdienen is , en dat voortaan tot dien eijnde alle derde sondagen van de maent de processie dew: altijdt placht te geschieden naer den noen immediatelijck naer het lof, in welcke processie, gelijk staet in de bulle, moeten tegenwoordigh sijn die den aflaet van het Broederschap willen verdienen.

Nota. die van Meusegem hoorende dat die van Impde hadden gepresenteert een request aan Sijn Eminentie den artsbischof van Mechelen aengaende den derden sondagh van de maent te hebben de hooghmisse als het hunnen keer viel, soo hebben sij oock een re- quest gepresenteert den 24 december 1745 op dat Sijn eminentie aen het request van de ingesetene van Impde niet en soude toe- staen, en oock ootmoedelijck versocht van die diensten dew. tot Impden geschieden te weten op nieuw jaer dagh, palme sondagh, witten donderdagh en alderzielen dagh, souden mogen geschieden in hunne kercke van Meusegem als sijnde de Moeder-kerckcke van Impde (aengesien Impde maer een gehucht en is) en datter nu eenen Priester is denw: op die daghen daer nu can misse lesen, hetw: van te vooren eerder twee Heeren woonden niet en coste geschieden maer dit request is in het Bisdom gebleven sonder mijn advies oft van iemant anders, soo ick weet, nochte daer en is oock geen antwoord op het request van het Bisdom gecomen.

Op lichtmis-dagh worden de keirsen tot Meusegem gewijdt den pastoor heeft een keirse van Meusegem en een van Impde van 3 vierendeele, den onderPastoor heeft een keirse van 3 vierendeele van de kercke van Impde hetw: begonst is in het jaer 1746 om dat den onderPastoor voor het meestendeel den dienst doet tot Impde, besonderlijck op de hooghtijden, den coster van Meusegem heeft oock twee keirsen een van Meusegem en een van Impde ieder van een half pont, oock heeft den drossaert 2 keirsen een van Meusegem en een van Impde ieder van 3 vierendeelen, de kerck- en arm-meesters hebben oock een keirse van een half pont van hunne respective kercken.

op asch-dagh wort tot Meusegem gedaen een gelese misse ge- meijnelijck ten seven uren, met het geven van de cruijcn.

op onse Lieve Vrouwe boodschap Patronersse van de kercke van Meusegem geschiet de vroeghmisse ten 7 uren het sermoon van eenen predick-Heer van Vilvoorden ten 10 uren oft onder de hooghmisse (volgens het goetduncken van den Heer Pastoor) daer naer de hooghmisse met diaken en subdiaken, naer welcke geschiet de processie (als het schoon weder is) langhs den soo-genoemde lieve Vrouwe wegh, naer den noen ten 3 uren het lof.

(Wordt vervolgd)

HET TONEELLEVEN IN MEISE

(1925 - 2000)

door Piet De Cuyper (1997-2000)

Zoals beloofd ging ik op zoek naar leden van een toneelkring die ontstond tijdens de tweede wereldoorlog en die na de oorlog heel wat furore maakte in Meise. Alle toneelactiviteiten van de Sint-Martinuskring en 't Patronaat waren praktisch volledig stilgelegd en werden na de oorlog ook niet meer heropgestart. Meise was toen nog een agrarisch gebied met zeer veel landbouwers, een aantal grotere boerderijen en vooral zeer veel kleine boerderijtjes verspreid over gans de gemeente maar vooral in de gehuchten Limbos, Eversem en Rode. Er was toen nog geen Kapellelaan en men kwam van het verre Eversem langs landwegen, tevoet of met de fiets door de barre winterkou en regen. Ze hadden hun zondagse kostuum aangetrokken, hun mooiste hemd met stijve boord en daarrond de voorloper van onze das van nu. Glad geschoren en met veel eau de Cologne als after-shave kwamen ze met hun vrouwke naar toneel in de patronaatzaal. De dames hadden hun mooiste rok aangetrokken met de witste blouse en nog meer eau de Cologne, met op het hoofd een mooi wit kapje met strik of ne groten hoed. Wedden dat, als je achter die hoed zat in de zaal, je maar weinig zag van wat er op het toneel gebeurde!? Het was naast de kermis met bal populaire, fanfare en een praatje voor de deur de enige ontspanning die er toen was; als we nu zeer veel kaarten moeten verkopen om onze zalen vol te krijgen dan moest men daar toen geen moeite voor doen, want weken op voorhand werd er al afgesproken om toch maar de toneelopvoeringen niet te missen. Tot in de herbergen van Rode, Limbos en Eversem hingen de affiches te pronken met de titels van de te spelen toneelstukken en vroeg men zich af wie er deze keer meespeelde want vorige keer had die of die acteur de rol van zijn leven gespeeld en dat wilden ze nog wel eens meemaken.

Er werd dus uitgekeken naar het jaarlijks "conceir" van de :

BELGISCHE JONGE BOERENJEUGD (B.J.B.)

Deze toneelkring gegroeid uit de B.J.B.-vereniging werd actief vanaf 1944. Zij brachten hun eerste toneelproductie tijdens het Ardennen-offensief van de Duitsers. Iedereen dacht dat de oorlog voorbij was maar het week-end dat zij voor het eerst op de planken stonden barstte in volle hevigheid dit offensief uit, we hebben het allemaal reeds meerdere malen bekeken in film en documentaires op televisie.

Het was wel degelijk met schrik in het hart dat deze enthousiaste boerenjeugd op de patronaats-planken stond bij de heropflakking van het oorlogsgeweld, een laatste poging van de bezetter om het land terug in handen te krijgen.

Dit vertelde mij Gust Moreau die het allemaal heeft meegemaakt en die bevestigde dat de schrik er goed inzat zowel bij de acteurs als bij het publiek.

Ik dacht eerst dat dit om een louter mannen-aangelegenheid ging maar mijn gemoedelijke gesprekspartner vertelde mij dat de B.J.B. zowel een mannen- als een vrouwenafdeling had en dat beider kunnen toneel speelden en dan nog op dezelfde dag. De dames of eerder juffrouwen zorgden voor het drama-gebeuren en de jongheren voor de klucht of blijspel. Dus hier ook nog strikt gescheiden onder het allesziend oog van de parochiale overheid.

Gust herinnert zich nog dat de rollezing voor de mannen soms doorging in Eversem bij Frans Van Doorslaer (Bosstraat) en ook in een buitenverblijf van de familie Van Espen gelegen achter de boerderij van Louis Emmerechts (Krommestraat). Tijdens de wintermaanden werd dit verblijf weinig bewoond en mochten de toneelleden daar hun lezingen houden; de repetities vonden plaats in het patronaat (Limbosweg of 't Streuke genaamd). Volgens Gust was één van de top-acteurs Jefke Brouwers; als die speelde kwamen ze van eind en ver naar hem kijken. Ik herinner mij nog de gesprekken tijdens de pauze en na de vertoning in onze herberg (De Rozenboom) waar de lof over de prestaties van Jef niet uit de lucht was en waar uitvoerig werd ontleed met welk bravour deze man de moeilijkste rollen vertolkte (voor degenen die mijn vorige artikelenreeks over deze herberg niet hebben gelezen wil ik even verklaren dat de hofweg achter ons café uitgaf op het patronaat en dat tijdens de pauze de dorstigen afzakten langs de hofweg om hun dorst te lessen, terwijl diegenen die bleven zitten deelnamen aan de tombola om de onkosten van het toneel te helpen betalen). Een van de graag geziene actrices bij de meisjes was Stella Van Laethem (Stella van Jef van Delhaize, zie ook "De Rozenboom"); en Gust die kon het weten want ook al is hij vrijgezel gebleven, hij was de man die zowel voor de jongens als voor de meisjes de taak van voorzeger (souffleur) op zich nam en dus zeer kort bij het gebeuren zat in de souffleurbak. Hij vertelde mij dat tijdens een zangstuk (operette) de hoofdacteur en zanger Maurice Van Eeckhout opkwam en de tekst van zijn lied vergeten was en hoewel de pianist Rik Leemans reeds een paar keer begonnen was met de muzikale introductie was Maurice zodanig van zijn

stuk dat er geen enkel woord uitkwam. Gust als perfecte souffleur heeft dan maar dit eerste lied vanuit de souffleurbak gezongen en het publiek dacht dat het zo moest zijn. "Mijn geheugen is ook niet meer dat", zei Gust mij en hij vertelde mij dat Emiel De Knop mij wel meer over deze toneelkring kon vertellen; daarom ging ik dus ook op bezoek bij Miel nadat Gust mij eerst nog een aantal andere acteurs opnoemde die ik later voor jullie wel opsom.

Miel is, zoals algemeen geweten in Meise, een gezellige verteller en ik had weinig moeite om hem zijn avonturen in de Boerenjeugd-

toneelkring te laten vertellen :

"Ik heb daar nekeer champetter gespeeld en was daarvoor bij de champetter van Oppem gegaan om zijn kostuum te lenen, maar die man was veel dikker; ik heb dan maar een kussen onder die vest gestoken. Toen ik tegen de waard aan den toog mijn verhaal had gedaan over stropers die ik bijna bij de lurven had gevat en terug de scène af wou, viel dat kussen vanonder mijn vest voor mijn voeten op de grond !" vertelde Miel in zijn sappig Maases. "Ik kan U verzekeren dat zowel de herbergier gespeeld door Gust Moreau als heel de zaal plat lag van 't lachen, potverdomme da waren nogal toeren ! Ik heb het kussen dan maar terug opgeraapt en ben vlug achter de schermen verdwenen waar ze ook al met de tranen in hun ogen stonden van 't lachen. Dat kon toen allemaal nog, nu is dat allemaal veel serieuser in toneel bij Kris-Kras, zeker?".

Ik moest toegeven dat zulke situaties zich nog zelden voordoen in 't Spinet behalve dan bij uw dienaar die bekend staat voor zijn tekstafwijkend toneelspel zoals die keer dat ik in "De Doodskopvlinder" inspecteur van politie speelde en van het eerste in het derde bedrijf terecht kwam met mijn tekst; mijn tegenspeler heeft toen water en bloed gezweet, maar de charme van theater is dat je zulke situatie op een paar seconden weer moet rechtzetten zonder dat het publiek hier iets van merkt. Een kick krijgt men daarvan ook al hoefde ik dat toen niet te vertellen aan de persoon die samen met mij die scène speelde !? Nietwaar Guy Verbelen ?

Terug naar het "verre" verleden waar Miel mij ook nog een aantal medeacteurs opnoemde die ik bij het lijstje voegde die Gust mij reeds gegeven had. Duidelijk is dat we hier te doen hebben met twee generaties van acteurs die toen acteerden bij de B.J.B. Die van het eerste uur werden na een vijftal jaar opgevolgd door een nieuwe en jongere groep. Miel vermeldde als voorbeeld zijn broer Jozef De Knop die zes jaar jonger was en samen met Louis Dierickx en anderen tot de jongere generatie behoorde. "Ik was toen al getrouwd en dan hadden we geen tijd meer om toneel te spelen !" zei Miel. "Ik ga U nog iets vertellen, ne straffen toer" wist Miel mij te melden "we waren op "den uil" (balkon vanachter in het patronaat) met een aantal jonge B.J.B.-ers en ik ging de weddenschap aan om op de eerste rij te gaan zitten tijdens een opvoering naast zuster Celine; de bedoeling was om mijn arm rond haar te leggen; ik heb dat potverdomme toch gedaan zeker maar ik heb toch mijn arm wijselijk op de stoel gelegd achter hare rug, genoeg om die weddenschap te winnen !".

Ik kreeg van Miel ook nog een paar titels van toneelstukken en hij vertelde erbij dat ik best nog even langs ging bij Louis en Julienne Dierickx, die mij misschien nog wat meer konden vertellen over de jongere generatie. Het was voor mij een verrassing te vernemen dat de ere-voorzitter van Kris-Kras ook bij de B.J.B. gespeeld had.

Louis en vooral Julienne vulden inderdaad nog een stukje van de puzzel in met een aantal acteurs en toneelstukken. Volgens hen was de toenmalige onderpastoor Mauwen de proost van de B.J.B. Deze zorgde er voor dat een toneelavond bijna in het honderd liep! Het was namelijk de gewoonte, omdat de publieke belangstelling zo groot was, dat de familieleden en verloofden van de spelers de avond voor de eigenlijke opvoering een zogenaamde "avant-première" of generale repetitie mochten bijwonen zodat er meer plaats was voor het publiek tijdens de eigenlijke opvoeringen.

Julienne, verloofde van Louis (e snel maske = dit is dialect voor een knap meisje) was met een aantal vriendinnen komen opdagen en om een of andere reden mochten de vriendinnen wel binnen en Julienne niet, volgens E.H. Mauwen. Julienne maakte dan ook kwaad rechtsomkeer en was reeds terug in de Limbosweg toen een vriend van Louis, ondertussen verwittigd door de vriendinnen, achter haar kwam gelopen en vroeg om even te wachten. Hij verwittigde Louis die resoluut naar de onderpastoor stapte in zijn pastoorsklederen (hij moest de rol van pastoor spelen in het stuk) en aan E.H. Mauwen duidelijk maakte dat als zijn verloofde niet binnen mocht hij ook naar huis ging en dat de proost dan maar zelf de rol kon spelen in het stuk. Julienne werd toen zeer vlug teruggehaald en Louis speelde met glans, zoals we trouwens later in K.W.B. en Kris-Kras van hem gewoon waren, de rol van de pastoor... met zijn verloofde in de zaal!

De acteurs van de Belgische Jonge Boerenjeugd en medewerkers :

E.H. MAUWEN, onderpastoor en proost was zeer sterk verbonden aan het toneel van de B.J.B. en woonde regelmatig de lezingen en repetities bij en zorgde er voor dat alles organisatorisch in orde was;

Dr JAN VAN DEN EYNDE, volksvertegenwoordiger, volgde samen met Zuster Celine het gebeuren vanop de eerste rij daar hij ook beroepshalve verbonden was aan de Boerenbond en hierdoor de Meisese Boerenjeugd steunde door zijn aanwezigheid;

JEF BROUWERS, was een van de getalenteerde spelers die door zijn présence op de planken menig toneelhart sneller deed kloppen;

MAURICE VAN EECKHOUT, was zeer gegeerd om in operettes mee te spelen omdat hij, naar men ons vertelde, een prachtige stem had;

EMIEL DE KNOP, is en blijft een gezellige verteller wat hij ook wel zal uitgestraald hebben op de toneelplanken; hij is een meester in het vertellen van waar gebeurde anecdotes van voor en na de oorlog. Hij was dan ook één van de acteurs waarop men beroep deed als het "plezant" moest zijn;

GUST MOREAU, zegt zelf dat hij niet zo dikwijls meespeelde maar men vond hem meestal terug in de "souffleurbak" zowel voor de jongens als voor de meisjes. Daar de spelers zich niet steeds aan de geschreven tekst hielden en de fantasie zeer dikwijls de bovenhand haalde was het geen sinecure om de werkelijke tekst bij te houden en was er soms een stevige ingreep nodig; geen paniek echter want Gust is een zeer rustig type;

LOUIS EMMERECHE, woonde in Limbos en was een van de regelmatige acteurs van de B.J.B. waar men dus ook terecht kon voor de lezingen in het buitenverblijf vanachter op de boerderij. Limbos, Everssem en Rode waren zeer sterk vertegenwoordigd in de kring, nogal logisch daar de meeste boerenbedrijven daar gevestigd waren;

Aimé VAN BOSSCHELE, Jan STUYCK, Wannes VAN DOORSLAER, Marcel VERMEIREN, Jef DE PRINS, Jef SPINNAEL, Marcel ROELANDTS, Stan DE LEM waren allemaal medewerkers en spelers;

LOUIS DIERICKX, speelde maar af en toe mee maar was één van de acteurs die later meer van zich lieten spreken in K.W.B. met Jef Wellens als regisseur en later als acteur en voorzitter van Kris-Kras; misschien zien we hem nog wel eens op de planken bij de Bond van Gepensioneerden?

JEF OLBRECHTS, broer van Xavier die samen met Louis en Jozef meer tot de jongere generatie behoorden;

FERNAND COOREMANS, echtgenote van Clairette Huygens speelde mee wat hij ook deed in "De Morgenstar" (deze periode van de toneelkring van de fanfare zal ik nog belichten na de B.J.B.-meisjes);

JOZEF DE KNOP, jongere broer van Miel, ook uit de jongere generatie; Jef speelde ooit een reuze-baby in een kinderwagen; volgens Miel was dit al een tafereel waar iedereen voor recht stond om de "baby" beter te zien liggen. Jef was een rijzige figuur en had volgens broer Miel een redelijk groot reukorgaan. Miel vertelde verder over Jef, die spijtig genoeg reeds overleden is, dat Fernand Cooremans tijdens deze scène baby-sit was en telkens als de baby weende duwde hij op de grote neus van Jef en riep "neus" terwijl hij hem een grote "tut" (fopspeen) in de mond duwde die prompt door baby "neus" weer werd uitgespuwd. Hilarische toestanden dus op de planken van het patronaat;

MEESTER OOMS, regisseerde een aantal producties van de B.J.B. en ook hier wist Miel De Knop mij te vertellen dat Meester Ooms een zeer aangename regisseur was die toeliet dat er ook veel plezier gemaakt werd; meester Ooms was onderwijzer te Meise in

de gemeenteschool en later schoolhoofd in de school van Sint-Brixius Rode; hij is ons op nog jonge leeftijd ontvallen;

MEESTER ROSIERS, was eerst grimeur en later grimeur-regisseur van het gezelschap maar wordt betiteld als een veel strengere regisseur wat niet altijd naar de zin was van de levenslustige groep jonge acteurs. Meester Rosiers was naast onderwijzer ook een begaafd schilder en dus een zeer goed grimeur, taak die hij trouwens later ook nog op zich nam in de K.W.B. Hij schilderde ook wel eens de decors voor de toneelstukken; Zoals U weet, beste lezer, zal dit lijstje wel niet volledig zijn, misschien hebben we tegen volgende aflevering nog wat meer teruggevonden.

De B.J.B.-jongens speelden volgende toneelstukken, operettes of kluchten :

"Een Kerstgebeuren"; "Schip in nood"; "Om de meid van de pastoor" (met zang); "Boerensymfonie" (met zang); "De filosoof van Hagem". De producties met zang werden op de piano begeleid door RIK LEEMANS, de oudste zoon van Jean Leemans en Louise Van Keer die we hier ook reeds vernoemden in de toneelkring van de fanfare "Concordia".

Wat mij wel opvalt tijdens mijn gesprekken is dat weinig acteurs nog de titels kennen van de toneelstukken waar ze in mee-acteerden. Ik ben al blij dat ik er enkele uit hun geheugen kon "lospeuteren" maar programma's, inkomkaarten of zelfs foto's werden niet bijgehouden of liggen ergens verloren in een of andere kast; het is natuurlijk 55 jaar geleden.

Wat mij ook verwondert is dat deze mannen weinig weten over de B.J.B.-meisjes. Ik kon slechts twee namen bemachtigen van Gust Moreau. Ik zal op bezoek moeten voor een volgende aflevering bij Denise Van den Eynde op de Krogstraat, dochter van Jan Van den Eynde die mij hoop ik nog andere namen kan bezorgen van de actrices van de B.J.B.-meisjes.

Wie wel meespeelde, maar niet regelmatig, was zoals ik reeds in het begin vertelde, Stella Van Laethem, een talent het de Kuipestraat (Boechstraat) en misschien kan ik ook Stella nog opsporen want zij woont reeds zeer lang niet meer in Meise.

Zoals gebruikelijk ga ik op zoek naar de foto's van al de acteurs van de B.J.B.-jongens. Het wordt zoals naar gewoonte een zware klus want ook hier zijn reeds een groot aantal acteurs overleden of verhuisd. Ik kom dan zeker terecht bij hun kinderen of verwanten. Wie dit artikel leest en nog andere spelers of medewerkers kent, of ergens documentatie liggen heeft over de B.J.B.-Meise (misschien krantenartikels) kan dit melden op 022691686, wij komen het zeker ophalen en bezorgen het U terug.

Volgende keer afspraak met de meisjes van de B.J.B. en ondertussen een zalig en prettig kerstfeest en een gezond nieuwe jaar vol toneelontdekkingen!

P.S. Ik kreeg een telefoontje van Roza Van den Bossche (Imde) die meespeelde in een toneelstuk geregisseerd door Meester Van Assche in schoolverband. Ik beloofde haar eens langs te komen want ze heeft hiervan nog een mooie foto gevonden. Ik zal dit zeker doen !

JOS LETTENS ging van ons heen...

Wij wisten dat zijn gezondheid achteruit ging maar toch kwam de melding van zijn overlijden als een verrassing. Zijn straatmuzikanten hadden hem op zijn tachtigste verjaardag een echte serenade gegeven, eerst bij hem thuis samen met de familie, daarna in café "De Klos". Hij heeft er intens van genoten zoals hij van elk blij moment in zijn leven heeft genoten.

Jos speelde in verschillende toneelproducties van Kris-Kras o.a. in "Seksst!" als vrachtrijder; in "De Vrek" van Molière als de klerk van de commissaris; ook een optreden in de laatste eindejaarsrevue "Zufex-show", tevens zijn laatste optreden op de planken van 't Spinet in december 1994, hij was toen 75 jaar. Bij "De Straatmus" vertolkte hij op meesterlijke wijze de rol van dokter in "Slissen en Cesar".

Hij trad ook verschillende malen op met de straatmuzikanten o.a. in Waalre waar hij een veel gefotografeerd figuur was en tijdens de beiaardfeesten op de feestmarkt als belleman samen met de straatmuzikanten.

Mijn broer Jef was een zeer goede vriend van Jos en schreef op mijn verzoek een in memoriam voor deze boeiende volksfiguur :

IN MEMORIAM JOS LETTENS

Het is niet eenvoudig afscheid te nemen van één van je beste vrienden; een echte vriend dan nog, waarop je altijd, in voor- en tegenspoed kon rekenen. Want zo was Jos, en daar bovenop nog optimistisch, goedlachs en altijd recht voor de raap.

Wij zullen hem blijvend herinneren als de eerste belleman van de beiaardfeesten in Meise. Hij begeleidde onze reuzen Jan en Mie op hun uitstapjes op de markt en bij blijde gebeurtenissen. Jos was één van de grondleggers van 't Spinet. Bij Kris-Kras en "De Straatmus" was hij een geliefd acteur. Hij ging daarvoor zelfs nog tussen het jonge volk bijscholing volgen in de toneelklas van Marc Bober in de Muziekacademie.

Hij was tevens ere-straatmuzikant en kreeg op zijn tachtigste verjaardag een mooie serenade van zijn straatmuzikanten in café "De Klos", om nooit meer te vergeten. Wij kunnen hem nog aan het werk zien in de video's van het cabaret Sympathica. Hij trad hierin op voor het goede doel in Westrode, Wommel en voor M.S. Melsbroek. Hij was spilfiguur in het kortfilmje "Jos à Paris", een schets van een oude man die clochard wou worden.

Op de laatste beelden van Jos op video zingt hij "De Vlaamse Banneling" op tekst van zijn oom Jef Lettens (uit zijn Verzamelde Gedichten, uitgave Sibemol). Bij toeval ontdekten wij nog een interview, juist voor zijn dood, door twee meisjes van Oppem voor hun eindwerk. Hieruit citeren wij zijn laatste droom : "Ik zou graag een groot feest zien in Oppem, waarbij de mensen gezellig samengebracht worden, van aan de parochiezaal, langs de kerk tot aan de herberg De Klos".

Eén ding heeft Jos mij nog voor zijn dood gevraagd : "treur niet om mij en gedenk mij in vreugde". Op zijn zeer stijlvol gedachtenisprentje staan volgende woorden : "Als ik ooit dood ga, verstik me dan niet in tranen, maar schep een herinnering aan mijn lach, niet op mijn graf, maar in je eigen levenssfeer, daar waar je gelukkig was" (Jos). Hij rust nu onder zijn geliefde kerktoren van Oppem. (Jef De Cuyper)

Uit de oude doos

GEMEENTE WOLVERTHEM.

PRO JUSTITIA.

Als gevolg aan het apostiel van den heer Prokureur des Konings, in dato van 28 november 1916, 4° sektie, N° 39641.X, heb ik, ondergeteekende, Van Campenhout Parel, Veldwachter te Wolverthem, onderhoord G. Jozef, Beenhouwer te Wolverthem (Nerom).

Deze verklaart :

" Op zaterdag 11 November, met vleesch naar Brussel varende,
" heb ik aangehouden geweest door eene Patrouille soldaten,; ik
" had by gelegenheid dry fezanten en een konyn gekocht en die
" in het vleesch verborgen, om dit wild alzoo ongemerkt in
" Brussel te kunnen voeren.

" Ik heb dat wild by de soldaten in de gendarmerie te Wolver-
" them moeten voeren; daar ondervraagd, kon ik niet zeggen van
" wie ik dat wild gekocht had, om reden dat ik die persoon niet
" kende; daarom is de kommandant my beginnen te slagen met syne
" eigene zweep; om geene slagen mees te krygen, heb ik gezegd
" dat ik zelf het wild had gevangen, hetgeen niet waar was,
" maar dan kreeg ik toch geen slagen meer.

" De week daarna, 18 november, ben ik in de kommandantur te
" Merchtem geroepen geweest; daar ondervraagd heb ik hetzelfde
" gezegd uit schrik. ik heb er zelf bygevoegd dat de fezanten
" en de konynen veel schade aan de veldvruchten doen. In een
" woord, ik heb zelf dat wild niet gevangen, maar van onbekenden
" gekocht."

WAARVAN AKT, te Wolverthem, den I December 1916.

De Burgemeester
De Veldwachter,

Van Campenhout Parel

Naslagwerkje van Jef Heyvaert.

Jef Heyvaert, lid van Berla, heeft een zakboekje "Geschiedenis van Vlaanderen" samengesteld. Het bevat 111 bladzijden, is gelijmd en op A5-formaat uitgegeven in eigen beheer. In zijn voorwoord schrijft hij:

"Dit overzicht wil niet een zoveelste schoolboek voor geschiedenis zijn. In deze "Geschiedenis van Vlaanderen" staan de belangrijkste geschiedkundige feiten chronologisch op rij met de bedoeling van deze compilatie een interessant en compleet naslagwerkje te maken."

Op de linkerbladzijde worden de geschiedkundige feiten op een rij gezet. Op de rechterbladzijde worden sommige onderwerpen aangevuld. Vanaf bladzijde 80 worden de beide bladzijden gebruikt voor de geschiedenis van de taal, kunst, wetenschappen enz. De tekst wordt kort gehouden, door middel van afkortingen.

Een fragment uit het zakboekje. (blz. 42)

42.

1302 Strijd om de macht leidt tot coalities :

Klauwaarts : Gwijde van Dampierre + Vlaamse adel + ambachten (milities)+ volksklasse + Vlaamse steden o a. Brugge.

Leliaarts : Filips IV de Schone met patriciërs (gilden geleid door 39 schepenen) + Fransgezinde adel.

1302 18 mei. **Brugse Metten** : onder leiding v **Pieter de Coninck** en **Jan Breydel**. Leliaarts, poorters en Franse soldaten vermoord. "*Schild en Vriend*" uitspreken is bepalend.

Franse ridderleger komt wraak nemen tegen Vlaamse gemeenteleger met :

1302 11 juli : **Slag der Gulden Sporen** bij Groeningebeeck te Kortrijk. Behoedt VL. van overheersing door het machtige Fr.(→)
De overwinning vh werkende volk (ambachten) leidt naar medebestuur in de steden.

1304 Nieuwe inval v Filips IV : nederlaag vd Klauwaarts te *Pevelenberg*.

1305 **Robrecht van Bethune**. Vader Gwijde van Dampierre sterft in kerker in Fr. (Legendarische "Leeuw van VL."). Huwt Gravin van Nevers.
Moet bij zijn vrijlating de nadelige verdragen v Athis s/ Orge 1305 en v Pontoise 1312 aanvaarden waardoor VL. aan zelfstandigheid inboet. Frans-VL. wordt afgestaan (tot 1369).

Het is een handig zakboekje bij het lezen van een historisch werk, een verhandeling of artikel, ook bij een bezoek aan een stad. Men kan met dit zakboekje in een oogopslag, het verhaal in zijn tijds kader plaatsen. Het wordt afgesloten met een register van namen, streken en feiten wat het zoeken sterk vergemakkelijkt. Het is te verkrijgen bij de auteur, Jef Heyvaert, Krogstraat 26, 1860 Meise.

2000-09-07 Michel Van den Broeck

FORTIS BANK

**WOLVERTEM, Hoogstraat 1
MEISE, Boechtstraat 21**

**tel 02-269 00 40
tel 02-269 08 93**

„Het is niet eenvoudig om te checken of u voor alles wel op de goede manier verzekerd bent, maar een makelaar die aan uw kant staat wil dat graag samen met u doen.”

N.V. ZAKENKANTOOR BOGAERTS

Boechtstraat 15 - 1860 MEISE

Tel. (02) 269 99 70 - Fax (02) 269 93 17

CDV nr : 13209

VERZEKEREN AAN DE KANT VAN DE KLANT

Dit *kwaleitsmerk* betekent dat we als makelaar ERKEND en ONAFHANKELIJK zijn, en dat we de strenge normen van ETHIEK, EFFICIENCY en OPLEIDING hoog in ons vaandel dragen.